

ÚVODNÁ STRANA PROJEKTOVÉHO DOKUMENTU

1. Partnerská krajina, miesto realizácie projektu: Moldavsko, región Hincesti		2. Projektové číslo: SAMRS/2015/MD/1/9	
3. Názov projektu: Zlepšenie podmienok sanitácie a hygieny v regióne Hincesti			
4. Sektorová priorita: Voda a sanitácia		5. CRS kód (5 miestny): 14022	
6. Predpokladaný dátum začiatku: 01.01.2016		7. Predpokladaný dátum ukončenia: 31.12.2016	
8. Požadovaná dotácia z ODA (EUR): 96 882,30		9. Celkové spolufinancovanie žiadateľa (EUR): 10 764,70	
10. Partnerská organizácia v krajine prijímateľa (meno, adresa, kontakty): ADRA Moldavsko m. Chisinau, str. Ialoveni 1/1, MD 2070. adramoldova@yahoo.com andreig_u@yahoo.com Tel./Fax: +373 22 287289 Mobil: +373 69123895 Andrei Girleanu – riaditeľ.			
11. Stručná charakteristika projektu (max. 250 slov): Projekt podporí inštaláciu troch domových čistiární odpadových vôd v rámci troch vzdelávacích zariadení v regióne Hincesti. Konkrétne budú čistiarne nainštalované v dvoch materských školách a v jednej základnej škole spojennej s materskou školou. Priamymi príjemcami pomoci bude 700 detí. Projekt bude mať krátkodobý aj dlhodobý dosah. Projekt tiež podporuje šírenie osvedy medzi obyvateľmi prostredníctvom rozhlasu s vysokou počúvanosťou. Projekt podporí početné vzdelávacie aktivity v materských školách. Tieto aktivity budú zamerané na šírenie povedomia a osvedy medzi deťmi a ich rodičmi na témy sanitácie, hygieny a životného prostredia. Vzdelávanými v oblasti vody, sanitácie a hygieny, no najmä v didaktických nástrojoch a metódach výučby danej problematiky budú aj pedagógovia a vychovávatelia vzdelávacích zariadení. Aktivity budú realizované za účasti moldavských a slovenských odborníkov.			

1. ZHRNUTIE V SLOVENSKOM JAZYKU

Navrhovaná intervencia je v súlade s podmienkami výzvy na predkladanie návrhov, a to najmä so špecifickým cieľom č. 3. Dosiahnutím stanoveného špecifického cieľa projektu a naplnením jeho očakávaných výsledkov, tak projekt prispeje aj k naplneniu najvyššieho, všeobecného cieľa, ktorým je zlepšenie životných podmienok obyvateľstva Moldavska. Prístup ku kvalitným a štandardom zodpovedajúcim vodárenským a kanalizačným službám je jednou zo základných podmienok priamo ovplyvňujúcich kvalitu života obyvateľstva. Úplná absencia vodovodných a kanalizačných sietí, zastaranosť alebo nefunkčnosť systémov, ako aj neefektívnosť či neekologičnosť zariadení zásadne ovplyvňuje stav životného prostredia a má výrazný vplyv na zdravie obyvateľstva a tým na kvalitu ich života. Dostupné štúdie z roku 2014 poukazujú na fakt, že prístup k verejnej kanalizácii má v Moldavsku len 790 000 ľudí, čo predstavuje 22,2% obyvateľov, vrátane 51,6% v mestských a iba 1% vo vidieckych oblastiach. Verejné kanalizačné siete sú teda vybudované v 623 mestách a obciach, a to v 3 veľkých mestách, 52 malých mestách a 565 dedinách. Z celkového počtu obyvateľstva krajiny, ktoré má prístup k verejnému vodovodu, 49% žije v dome bez kanalizácie. Nedostatočný je aj stav existujúcich zariadení na čistenie a úpravu odpadových vôd v mestách, vo väčšine obcí je tento systém nefunkčný.

Cieľom predkladaného projektu je teda zlepšiť podmienky sanitácie a hygieny v 3 vybraných vzdelávacích zariadeniach v 3 obciach: Bozieni, Buteni a Bobeica, prostredníctvom inštalácie ekologicky efektívnych domových čistiarní odpadových vôd. Všetky 3 obce sú napojené na vodovod, ale žiadna z nich nemá centralizovanú kanalizačnú sústavu. Musia preto v súčasnosti používať zastaraný spôsob nakladania s odpadovou vodou, ktorý je hygienicky a ekologicky nevyhovujúci a finančne neefektívny.

Cieľom projektu je rovnako aj šírenie verejného povedomia a osvetu medzi deťmi a ich rodičmi na témy sanitácie, hygieny a životného prostredia. Vzdelávanými v oblasti vody, sanitácie a hygieny, no najmä v didaktických nástrojoch a metódach výučby danej problematiky budú aj pedagógovia a vychovávatelia vzdelávacích zariadení. Aktivity budú realizované za účasti moldavských a slovenských odborníkov. Priamymi príjemcami pomoci bude 700 detí.

Celkový cieľ projektu je:

Zlepšiť životné podmienky vidieckeho obyvateľstva v Moldavsku prostredníctvom zefektívnenia systému sanitácie a odpadového hospodárstva.

Špecifický cieľ projektu, vedúci k dosiahnutiu celkového cieľa:

Zlepšiť sanitáciu a hygienické podmienky v 3 vzdelávacích zariadeniach v regióne Hincesti.

Výsledok 1.1. vedúci k dosiahnutiu špecifického cieľa projektu:

Inštalácia 3 domových čistiarní odpadových vôd v 3 vzdelávacích zariadeniach

Aktivity vedúce k dosiahnutiu výsledku 1.1:

- Podpísanie memoranda o vzájomnom porozumení s regionálnymi a miestnymi orgánmi.
- Výber troch zariadení v rámci Hincesti regiónu.
- Vypracovanie technického projektu - projektovej dokumentácie
- Inštalácia domových čistiarní odpadových vôd v 3 vzdelávacích zariadeniach
- Prevedenie správy nad zariadením na čistenie odpadovej vody na miestnu samosprávu

Výsledok 1.2 vedúci k dosiahnutiu špecifického cieľa projektu:

Zrealizovaný program na zvyšovanie povedomia v oblasti sanitácie a hygieny v rámci troch vzdelávacích zariadení ako aj medzi ostatným obyvateľstvom

Aktivity vedúce k dosiahnutiu výsledku 1.2:

- Tvorba 15 rozhlasových programov, zameraných na tému sanitácie a hygieny
- Príprava a realizácia workshopov pre deti vo vzdelávacích zariadeniach
- Zorganizovanie besied s rodičmi detí vybraných vzdelávacích zariadení
- Príprava a realizácia tréningu pre pedagógov/ vychovávateľov vzdelávacích zariadení
- Príprava a realizácia tréningu pre pedagógov/ vychovávateľov so slovenským expertom

ZHRNUTIE V ANGLICKOM JAZYKU (MAX. 2 STRANY)

The proposed intervention complies with the conditions of the Call for Proposals and especially with Specific Objective nr. 3. The project will contribute to improving sanitation conditions of kindergarten and school age children from 3 villages. Also the project will emphasize the Environment awareness raising in the public. The project will support installing in 3 children educational institutions from rural localities of Hincesti region of sludge treatment plants. This will have short term and long term impact. These will be installed in 2 kindergartens and in 1 kindergarten and school in the same building. Direct beneficiaries of the project will be 700 children. This will have short term and long term impact. The project also supports an awareness rising program that consists of awareness rising among population through radio programs on a radio having a good coverage. The project will support a number of activities in the kindergartens. These activities will be oriented on awareness rising among children and their parents about sanitation topics. There will be done trainings with educators with the participation of national and Slovak experts.

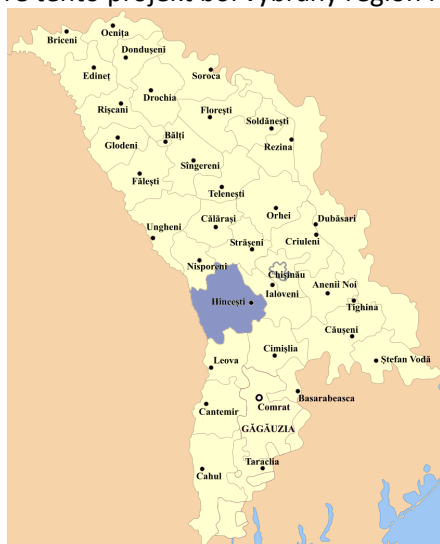
2. ANALÝZA PROBLÉMOV A ZDÔVODNENIE PROJEKTU (MAX. 3 STRANY)

2.1 Identifikácia problému a analýza potrieb

Moldavská republika leží v juhovýchodnej Európe medzi Ukrajinou a Rumunskom. Do roku 1989 bola súčasťou Sovietskeho zväzu. V roku 1991 OSN a iné prestížne medzinárodné organizácie uznali Moldavsko za samostatný štát. Po čase, v roku 1994, bola prijatá ústava, v rámci ktorej práva a slobody, slobodný rozvoj ľudskej osobnosti, výkon práva a politický pluralizmus predstavujú najvyššie hodnoty garantované štátom. Moldavská ústava garantuje každému občanovi právo na slušný život, právo na informácie, právo na vzdelanie, právo na zdravie, právo na zdravé životné prostredie.

Od roku 1998 miera chudoby v Moldavskej republike rýchlo rástla a dosiahla jednu z najvyšších úrovní (vyše 70 %) zaznamenaných v krajinách SNŠ. Tento fakt vysvetľuje neustálu migráciu pracovnej sily – jav, ktorý prináša nové sociálne a ekonomické problémy. Údaje o odhadovanom počte moldavských migrantov sa rôznia - od 376 300 (Národný štatistický úrad¹ podľa prieskumu pracovnej sily) do 600 000². Okolo 23% ekonomicky aktívneho obyvateľstva Moldavskej republiky v roku 2008 pracovalo v zahraničí. Objem príjmov zo zahraničia sa za posledné roky odhaduje na približne 1/3 HDP. Okolo 30,4% obyvateľov malo v roku 2008 k dispozícii 4 USD na deň.

Pre tento projekt bol vybraný región Hincesti.

¹ http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/migratia/Migratia_FM.pdf.

² <http://en.wikipedia.org/wiki/Moldova#Emigration>.

Región Hincesti sa nachádza v strednej časti Moldavskej republiky v rámci zóny Codri (zóna so starými lesmi). Rezidenčným centrom je mesto Hincesti vzdialené 35 km od hlavného mesta a 120 km od rumunského mesta Iasi. Rozloha regiónu je 1483.4 km², čo predstavuje 4,6% územia Moldavskej republiky. Región Hincesti má 62 obcí a jedno mesto Hincesti. Povrch je prevažne hornatý s nadmorskou výškou medzi 100 a 350 metrov. Hlavnými riekami sú Prut, Lapusnita, Cogilnic. Klíma je kontinentálna mierna vyznačujúca sa nestabilným počasím.

V regióne žije 119,4 tisíc obyvateľov, čo v krajine predstavuje 3. miesto; 57,4 tisíce ľudí sú ekonomicky aktívni. V mestách žije 11% z celkového počtu. Okolo 92% občanov sú ortodoxní kresťania.

Analýza situácie v oblasti sanitácie a hygieny v Moldavsku

A priori je odpadová voda vedená podzemným potrubím na zber odpadovej vody z domácnosti a priemyslu do čistiarnie odpadových vôd.

Výsledky štúdie z roku 2014 dokazujú, že prístup k verejnej kanalizácii má v Moldavsku 790 000 ľudí, čo predstavuje 22,2% obyvateľov, a to 51,6% v mestských a iba 1% vo vidieckych oblastiach.

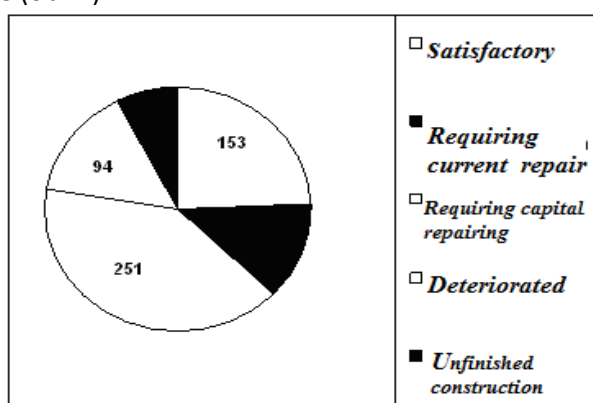
Program pre zásobovanie vodou a odpadové vody³ pre moldavské obce do roku 2015 schválené Rozhodnutím vlády č. 1406 z 30. decembra 2005 má poskytnúť urgentné riešenie problému v súvislosti s modernizáciou, obnovou technických zariadení a rozvojom v oblasti zásobovania vodou a odvodu odpadových vôd, ktorý mal plniť miléniové ciele do roku 2015 zabezpečením prístupu k pitnej vode pre 50% obyvateľstva, oživenie existujúcej vodárenskej a kanalizačnej sústavy.

Tento systém, ktorý je v súčasnosti menej funkčný, pozostáva zo zastaraných zariadení s vysokou spotrebou energie, zastaraných automatizovaných systémov, zaberá veľkú plochu a má nízky výkon, ktorý nespĺňa požiadavky ochrany životného prostredia a zlepšovania kvality života poskytovaním primeraných vodárenských a hygienických služieb.

Verejné vodárenské a hygienické služby hrajú rozhodujúcu úlohu v zlepšovaní kvality života a ochrany životného prostredia berúc do úvahy ich význam pre hospodárstvo na produkciu tovarov a služieb, efektívnosť a kvalitu faktorov v konkurencieschopnosti, najmä pritiahnutím investícií do menej privilegovaných regiónov.

V súčasnosti sú verejné kanalizačné siete vybudované v 623 mestách a obciach, a to v 3 veľkých mestách, 52 malých mestách a 565 dedinách. Z celkového počtu obyvateľstva krajiny, ktoré má prístup k verejnému vodovodu, 49% žije v dome bez hygienického zariadenia.

Komunálny kanalizačný systém v Moldavsku pozostáva zo 464 čistiární, 557 prečerpávacích staníc a kanálov s celkovou dĺžkou 2966 km. Technický stav kanalizačných systémov v krajine je zobrazený nižšie (obr.1):

(obr.1)

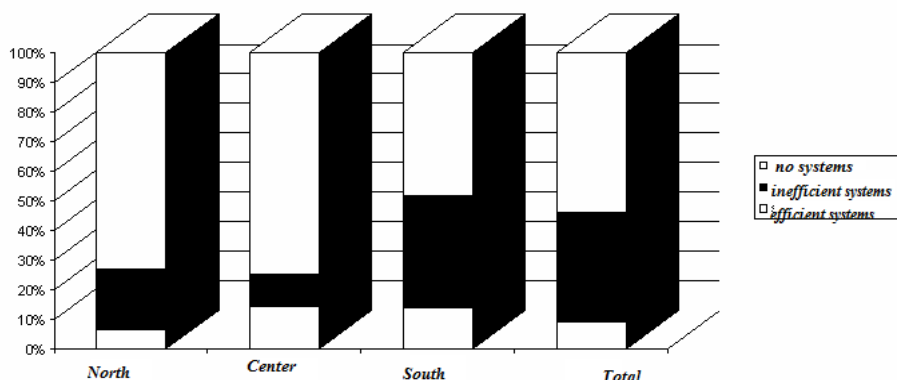
Pre neuspokojivý stav existujúcich čistiární odpadových vôd v mestách a nefunkčnosť týchto systémov vo väčšine vidieckych oblastí, z celkového objemu 690 mil. m³ odpadových vôd bola v roku 2005 do povrchových nádrží spravovaných podľa predpisov vypustená voda v celkovom objeme 124

³ <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=352073&lang=1>

mil. m³, konvenčne čistená voda -556 mil. m³ a znečistená voda - 9 mil. m³ vrátane nečistenej vody - 0,6 mil. m³ a nedostatočne čistenej vody - 8,3 mil. m³. To znamená, že 80% odpadovej vody nebolo čistených existujúcimi systémami.

Zo všetkých vidieckych oblastí má prístup k centralizovanej vodovodnej a kanalizačnej sústave 251 miest a obcí (17%), iba k centralizovanému vodovodu - 511 miest a obcí (34,5%). Zvyšné obce nemajú žiadny obecný vodovod a obyvateľstvo čerpá vodu z plytkých studní.

The level of insurance in Republic of Moldova (regions) with sewerage systems in 2000

(obr. 2)

Zodpovednosť za organizáciu a fungovanie verejnej vodárenskej a kanalizačnej sústavy prislúcha miestnym úradom. Nízka úroveň technickej infraštruktúry a nedostatok vodných zdrojov v niektorých oblastiach komplikuje prístup obyvateľstva k vode a hygiene kontrolovanej a monitorovanej úradmi.

Kanalizačný systém vo vidieckych oblastiach v období rokov 2012-2025 bude zahŕňať výstavbu prečerpávacích staníc a sietí pre čistenie odpadových vôd.

Stupeň čistenia odpadových vôd má spĺňať požiadavky a podmienky na vypúšťanú vodu v závislosti od klasifikácie prírodných receptorov.

Vzhľadom k hodnote investícií sa odhaduje, že investícia sa navráti každému zo správnych obvodov obývaných 1 246 500 ľuďmi, investície boli vypočítané ako celkové investície potrebné na výstavbu pitnej vody a hygienických zariadení vo vidieckych oblastiach.

Nevyhnutné investície na roky 2012-2025 predstavujú cca. 23.369,7 mil. Lei.

Ďalším problémom hygieny v Moldavsku je slabý odpadový manažment. Pre Moldavsko je domový odpad akútny problém, ktorý predstavuje značný zdroj znečistenia. Podľa štatistík celková plocha riadených skládok odpadu je 1304,6 ha. Odpad z väčšiny miest a obcí sa odkladá na skládky, čo je jediný spôsob naloženia s tuhým odpadom. Prakticky všetok odpad sa preváža a ukladá spôsobom, ktorý nespĺňa normy ochrany životného prostredia. Existujúce skládky sú navrhnuté tak, aby zabráňovali únikom z odvodňovacích systémov. Odpadové hospodárstvo je problémom Kišínova ako aj vidieckych oblastí. Štúdie ukazujú, že vo väčšine prípadov sa odpadky vyhadzujú na brehy riek, potokov a priekop. Hoci legislatíva upravuje početné úlohy a povinnosti ústredných a miestnych úradov v oblasti odpadového hospodárstva, v skutočnosti existuje v Moldavsku veľa nepovolených smetísk alebo sa odpad ukladá chaoticky. V boji proti týmto negatívnym javom je nutné zvýšiť stupeň zodpovednosti v prvom rade všetkých vplyvných úradníkov zákonom, pokračovať v organizovanom zbere a uložení odpadu, ako aj prijať opatrenia nevyhnutné pre likvidáciu nepovolených smetísk.

Pri riešení vyššie uvedených problémoch je dôležité najskôr zvýšiť povedomie verejnosti o týchto javoch. V Moldavsku, žiaľ, neexistuje kultúra hygieny, je tu nízka úroveň informovanosti obyvateľov, nízka úroveň prístupu k informáciám a odpor obyvateľov voči zmenám.

Pre projektové aktivity bol vybraný región Hincești. Predškolské vzdelávanie je prvý krok v systéme vzdelávania. Je zamerané predovšetkým na prípravu detí na život, ich integráciu do školských aktivít,

rozvoj ich kreatívnych psycho-fyziologických schopností a intelektu. Predškolské vzdelávanie detí vo veku 3 – 6(7) rokov sa organizuje v predškolských zariadeniach s rôznymi typmi a formami vlastníctva, rôznymi pracovnými programami, v závislosti od stupňa rozvoja názorov dieťaťa a rodičov. Príprava detí na školu je povinná od veku 5 rokov a uskutočňuje sa v prípravných skupinách v materských školách, alebo na požiadanie rodičov v domácich podmienkach. Štát stanovuje materiálne a finančné podmienky potrebné na riadne fungovanie vzdelávacieho procesu v prípravných skupinách v závislosti od lokálnych podmienok, môžu byť organizované aj na základných školách.

V regióne Hincesti je celkom 52 materských škôl, ktoré navštevuje 4586 detí vo veku 0 -7 rokov. Podobne, 10 z celkového počtu školských a predškolských zariadení sa nachádza na rovnakom mieste alebo dokonca v rovnakej budove. Podľa informácií, ktoré poskytol okresný úrad v Hincesti, odbor výstavby, verejných služieb a ciest, ani jedna dedina v regióne nemá vybudovanú kompletnú kanalizačnú infraštruktúru, je to len v štádiu plánovania pre 10 dedín v regióne Väčšina škôl a škôlok je napojených na vodovod, čo zlepšuje hygienické podmienky. Taktiež, úplne nedostatočné pripojenia na kanalizačnú sústavu alebo používanie niekoľko metrov hlbokej žumpy má menej príjemné dopady tak pre zamestnancov, ako aj užívateľov materskej školy, ktorí sú nútení používať vonkajšie latríny a okolie vo všeobecnosti, čím spôsobujú znečistenie dierami v zemi zhromažďujúcimi odpad. Improvizované jamy, ktoré nahrádzajú kanalizáciu, vyžadujú časté čistenie, čo zvyšuje inštitúcii náklady na údržbu. Preto nedostatky v kanalizácii sú vážny problém nielen pre škôlky, ale aj pre celé obyvateľstvo regiónu Hincesti.

Projekt sa zameriava na obce, ktoré boli vybrané za pomoci okresného úradu na základe objektívnych dôvodov (neprítomnosť kanalizačnej sústavy v predškolských zariadeniach; minimálne 100 detí v škôlke, neexistujúce plány na výstavbu kanalizácie v blízkej budúcnosti), a to obce Bozieni, Buteni a Bobeica.

Obec Bozieni v regióne Hincesti leží v nadmorskej výške 108 metrov. Podľa sčítania obyvateľstva v roku 2004 v nej žije 1986 ľudí. Priama vzdialenosť do administratívneho centra Hincesti je 10 km. Priama vzdialenosť do Kišiňova je cca. 35 km. Väčšina ľudí nemusí opustiť dedinu, keďže si môžu nájsť prácu v Hincesti alebo v Kišiňove. Mnohí študenti študujúci v Kišiňove cestujú domov každý deň. Podľa najnovších údajov z roku 2014 v databáze okresnej rady Hincesti, v Bozieni žije 151 detí vo veku od 0 do 7 rokov. Miestne predškolské zariadenie má kapacitu 140 miest, ktoré je v súčasnosti obsadené 105 deťmi, jedna trieda sa práve opravuje a 38 detí čaká na umiestnenie v materskej škole. V materskej škole sú v súčasnosti 4 skupiny detí rozdelené podľa veku:

- 1 skupina malých detí: 3-4-ročné (14 detí)
- 1 skupina stredne veľkých detí: 4-5-ročné (22 detí)
- 1 skupina veľkých detí: 5-6-ročné (22 detí)
- 1 prípravná skupina: 6-7 ročné (29 detí)

Nedávno bol v obci vybudovaný vodovod, na ktorý bola napojená aj materská škola. Vo vnútri budovy sa nachádzajú toalety, z ktorých odpad ide do vlastnej žumpy, ktorá sa pravidelne vyprázdňuje za pomoci traktora.

Buteni⁴ je ďalšia vybraná obec v regióne Hincesti. Rozkladá sa na ploche cca. 2,33 km² vo vzdialenosti 8 km od Hincesti a 22 km od Kišiňova. Väčšina ľudí nemusí opustiť dedinu, keďže si môžu nájsť prácu v Hincesti alebo v Kišiňove. Mnohí študenti študujúci v Kišiňove cestujú domov každý deň. Prvá písomná zmienka o dedine Buteni pochádza z roku 1436. Podľa sčítania obyvateľstva z r. 2004 žilo v obci 3512 ľudí – 49,72% mužov a 50,28% žien. Takmer všetci obyvatelia – 99,77% sú moldavskej národnosti, okrem nich tu žije aj niekoľko Ukrajincov (0,11%), Rusov (0,06%) a Gagauzov (0.06%). V dedine Buteni bolo v roku 2004 sčítaných 1185 domácností s priemerným počtom členov 3 osoby. V obci Buteni žije celkom 210 detí vo veku 0-7 rokov, z ktorých 136 chodí do predškolského zariadenia. Miestna škôlka má kapacitu 140 miest, prevažne obsadených. Deti sú rozdelené do piatich skupín:

⁴ <http://hincesti.md/category/subdiviziuni/directia-general-a-invatamint/>

- 2 skupiny malých detí: 3-4-ročné (43 detí)
- 1 skupina stredne veľkých detí: 4-5-ročné (26 detí)
- 1 veľká skupina: 5-6-ročné (34 detí)
- 1 prípravná skupina: 6-7-ročné (33 detí)

Nedávno bol v obci vybudovaný vodovod, na ktorý bola napojená aj materská škola. Vo vnútri budovy sa nachádzajú toalety, z ktorých odpad ide do vlastnej žumpy, ktorá sa pravidelne vyprázdňuje za pomoci traktora.

Obec Bobeica⁵ leží v regióne Hincesti v nadmorskej výške 196 metrov. Tvorí ju tri dediny, v ktorých podľa sčítania obyvateľstva z roku 2004 žije 3118 obyvateľov, z toho 49,62% mužov a 50,38% žien. Etnické zloženie obyvateľov obce je nasledovné: 99,65% - Moldavci, 0,10% - Ukrajinci, 0,22% - Rusi, 0,03% - Gagauzi. V celej obci bolo v roku 2004 zrátaných 997 domácností s priemerným počtom členov 3,1 osôb. Obec Bobeica vlastní rekreačné zariadenie nachádzajúce sa v lese na okraji obce, ktoré sa využíva ako oddychový tábor pre deti. Spomedzi 155 všetkých detí v obci, 100 detí navštevuje miestne predškolské zariadenie, ktoré má kapacitu 100 naplno obsadených miest. Deti sú rozdelené do štyroch skupín:

- 1 skupina malých detí: 3-4-ročné (25 detí)
- 1 skupina stredne veľkých detí: 4-5-ročné (25 detí)
- 1 skupina veľkých detí: 5-6-ročné (25 detí)
- 1 prípravná skupina: 6-7-ročné (25 detí)

Materská škola a škola sú v tej istej budove. Školu v súčasnosti navštevuje 309 detí. To znamená, že z inštalácie technického zariadenia bude profitovať spolu až 409 detí.

Pokiaľ ide o situáciu v sanitácii a hygiene v predškolských zariadeniach týchto troch obcí, podľa okresného úradu v Hincesti sú všetky tri obce napojené na vodovod, ale žiadna z nich nemá centralizovanú kanalizačnú sústavu. Musia preto používať zastaraný spôsob nakladania s odpadovou vodou.

Cieľové skupiny a prijímatelia pomoci:

Priami prijímatelia pomoci v tomto projekte sú:

- 700 detí z troch obcí v regióne Hincesti;
- 75 rodičov zúčastňujúcich sa na stretnutiach s deťmi a besedách pre rodičov
- 25 pedagógov/vychovávateľov zúčastňujúcich sa na školeniach s moldavskými a slovenskými expertmi.

Cieľovou skupinou je aj verejnosť, ktorá bude počúvať rozhlasové programy o hygiene a sanitácii.

2.2. Relevantné štúdie, prieskumy žiadateľa/partnera a komplementárne projekty

Pri príprave projektu sme vychádzali z oficiálnych informácií a údajov o vode v Moldavsku. Využili sme dáta z Národného štatistického úradu, oficiálnej štátnej agentúry Moldova Waters, ktorá sa zaoberá celou problematikou vody v krajine, informácie poskytlo i Národné centrum pre verejné zdravie, ktoré vykonáva pravidelné kontroly kvality vody v krajine. Použili sme aj informácie z oficiálnej stránky regiónu Hincesti. Zároveň sme použili rôzne mediálne zdroje, ktoré nám pomohli k lepšej informovanosti a vytvoreniu si všeobecného názoru o problematike. Pri príprave sme používali aj oficiálne vládne stratégie a dokumenty. Myslíme si, že informácie uvedené v opise problému sú spoľahlivé.

Za účelom obnovy a rozvoja vodárenských a kanalizačných sústav, zabezpečenia kvalitných služieb pre spotrebiteľov, riešenia problémov racionálneho využitia a ochrany vodných zdrojov a ochrany životného prostredia schválila moldavská vláda na základe Rozhodnutia č. 1406 z 30.12.2005 Program pre zásobovanie vodou a odpadové vody pre moldavské obce do roku 2015.

Vo všetkých rozvojových stratégiách a dohodách, ktoré Moldavsko uzavrelo so všetkými medzinárodnými donormi a partnermi, je zahrnutá voda, a tak väčšina donorov pôsobiach v Moldavsku implementuje

⁵ <http://www.localitati.casata.md/index.php?l=ro&action=viewlocalitate&id=5311>

projekty v sektore vody, vrátane napríklad českej rozvojovej spolupráce, rakúskej rozvojovej spolupráce, švédskej medzinárodnej rozvojovej agentúry.

Vláda zriadila špeciálny fond na ministerstve životného prostredia, z ktorého každoročne plynú financie na vodárenské a kanalizačné projekty. To dokazuje, že náš projekt je v súlade s národnými stratégiami v tomto smere, ako aj s trendom medzinárodnej podpory pre Moldavsko. Naše aktivity sú plánované v obciach, kde ešte nebol realizovaný podobný projekt.

Projekt nie je priamo napojený na predchádzajúce aktivity, hoci ADRA Moldavsko má už skúsenosť s projektmi v sektore vody a s programom SlovakAid. V súčasnosti beží jeden z rozvojových projektov zameraných na oblasť vody podporený SlovakAidom.

3. CIELE, VÝSLEDKY A AKTIVITY PROJEKTU (MAX. 10 STRÁN)

3.1. Celkový cieľ projektu

Zlepšiť životné podmienky vidieckeho obyvateľstva v Moldavsku prostredníctvom zefektívnenia systému sanitácie a odpadového hospodárstva.

Navrhovaná intervencia je v súlade s podmienkami výzvy na predkladanie návrhov, a to najmä so špecifickým cieľom č. 3.

Projekt podporí inštaláciu troch domových čistiární odpadových vôd v rámci troch vzdelávacích zariadení v regióne Hincesti. Konkrétne budú čistiarne nainštalované v dvoch materských školách a v jednej základnej škole spojenej s materskou školou. Priamymi príjemcami pomoci bude 700 detí. Projekt bude mať krátkodobý aj dlhodobý dosah. Projekt tiež podporuje šírenie osvetu medzi obyvateľmi prostredníctvom rozhlasu s dobrou počúvanosťou. Projekt podporí početné aktivity v materských školách. Tieto aktivity budú zamerané na šírenie povedomia a osvetu medzi deťmi a ich rodičmi na témy sanitácie a hygieny. Vzdelávaniami v oblasti vody, sanitácie a hygieny, no najmä v didaktických nástrojoch a metódach výučby danej problematiky budú aj pedagógovia a vychovávatelia vzdelávacích zariadení. Aktivity budú realizované za účasti moldavských a slovenských odborníkov.

Projekt prispeje k zlepšeniu prístupu ku kvalitným hygienickým podmienkam detí v predškolskom a školskom veku z 3 dedín. Projekt tiež kladie dôraz na zvyšovanie povedomia verejnosti o témach sanitácie, hygieny a životného prostredia.

Keď sa zrealizujú všetky aktivity projektu a dosiahnu sa čiastkové plánované výsledky, dosiahne sa aj naplánovaný výsledok vedúci k hlavnému cieľu - t.j. zlepšenie životných podmienok vidieckeho obyvateľstva Moldavska.

Zlepšenie dostupnosti pitnej vody a kvalitnejšia kanalizácia pre celé obyvateľstvo Moldavska je jednou z priorít krajiny. V tomto smere sa vykonáva mnoho úsilia. Osobitný program v obdobnom smere je predmetom vládnej agendy.

Program pre zásobovanie pitnou vodou a odpadové vody bol schválený na základe rozhodnutia vlády č. 1406 z 30.12.2005. Väčšina medzinárodných donorov a partnerov Moldavska podporuje tento smer.

3.2. Špecifické ciele

Špecifický cieľ: 1. Zlepšiť sanitáciu a hygienické podmienky v 3 vzdelávacích zariadeniach v regióne Hincesti.

Navrhovaný špecifický cieľ tohto projektu prispeje k celkovému cieľu, ktorý sa projektom dosahuje. Zlepšením sanitácie a hygienických podmienok vo vidieckych oblastiach sa zameriavame na zlepšenie zdravia obyvateľov, z toho vyplýva zvýšenie ekonomická aktivita obyvateľstva, pretože obyvatelia vďaka

zlepšenému zdraviu budú schopný vyššej produktivity práce a stanú sa viac zárobkovo schopní. Tiež budú investovať menej do zdravia a budú môcť presmerovať finančné prostriedky na vzdelávanie - čo v konečnom dôsledku povedie k zvýšeniu úrovne života vo vidieckych oblastiach. Špecifický cieľ projektu sa zameriava tak na krátkodobé, ako aj na dlhodobé vplyvy vo vybraných oblastiach realizácie projektu.

3.3. Výsledky projektu a indikátory

Výsledok 1.1. Inštalácia 3 domových čistiarní odpadových vôd v 3 vzdelávacích zariadeniach.

Projekt podporí inštaláciu domových čistiarní odpadových vôd v rámci 3 lokalít regiónu Hincesti. Konkrétne budú nainštalované v 2 materských školách a v jednom zariadení, ktoré spája škôlku a školu. Priamymi príjemcami projektu bude 700 detí. Výsledok bude mať krátkodobý a dlhodobý vplyv.

Vzdelávacie zariadenia boli vybrané v rámci dedín Bozieni, Buteni a Bobeica. V Bozieni a Buteni budú inštalované domové čistiarnie odpadových vôd s kapacitou 4 m³ za deň, a v Bobeici, kde sa nachádza spojená škola so škôlkou a celkový počet detí je v súčasnosti 409, bude nainštalované zariadenie s kapacitou až 10m³.

Konkrétne vzdelávacie inštitúcie boli vybrané v spolupráci s regionálnou radou. Vzdelávacie zariadenia, kde sa plánuje (na základe informácií z regionálneho riaditeľstva pre stavebníctvo, komunálne služby a komunikácie) inštalácia centrálnej čističky odpadových vôd, a kde sa vie, že technické špecifikácie a projekt je už pripravený, resp. prostriedky sú pridelené - boli z výberu vylúčené. Do úvahy sa brali vzdelávacie zariadenia s minimálnym počtom 100 detí kvôli zvýšeniu dopadu. Pred inštaláciou domovej čistiarnie bude na mieste vykonaná technická projekcia a špecifikácie, ktoré budú schválené všetkými špecializovanými inštitúciami, Ministerstvom výstavby, Ministerstvom životného prostredia, ako aj zdravotníckymi a hygienickými inštitúciami. Potom, čo bude technická špecifikácia pripravená, začne sa s potrebnými stavebnými prácami. Budú sa inštalovať dve domové čistiarnie s kapacitou 4m³ a jedna s kapacitou 10m³.

V rámci projektu boli vybrané vzdelávacie zariadenia s vnútornými toaletami, ktoré disponujú tradičnou kanalizáciou, čo znamená, že všetka odpadová voda sa vypúšťa do vonkajšej žumpy, odkiaľ je pravidelne vyťahovaná traktorom. Tento spôsob narábania s odpadom prináša škody na životnom prostredí i na zdraví detí, nehovoriac o prítomnosti nepríjemného zápachu. Namiesto vypúšťania odpadovej vody do žumpy, poputujú odpadové vody do inštalovanej čistiarnie odpadu, ktorá ju vyčistí a bude ďalej možné ju drenážnym systémom vypúšťať voľne do pôdy podľa platných hygienických noriem. Zostatkový kal bude možné použiť ako hnojivo. Domová čistiareň nepotrebuje špeciálnu obsluhu, postačuje pripojenie na elektrinu.

Technický proces zahŕňa nasledovné zariadenia:

1. Studňa /šachta s mrežami.
 2. Oddeľovač masťnôt. V prípade, ak je na kanalizáciu napojená na jedáleň, v ktorej sa používa tuk, olej a pod., je potrebná inštalácia oddeľovača masťnôt, aby sa celý systém čistiarnie odpadových vôd neopotreboval príliš rýchlo.
 3. Zariadenie na biologické ošetrovanie, úpravu odpadových vôd.
 4. Elektrický kontrolný panel.
 5. Šachta na účely testovania.
- Taktiež budú potrebné i ďalšie zariadenia, materiály a služby ako:
1. Distribučné šachty
 2. Odvodňovací (drenážny) systém
 3. Prepájacie potrubia
 4. Elektrotechnický materiál

5. Tvorba technického projektu
6. Stavebné a montážne práce
7. Finálne konfiguračné, nastavovacie práce

V prílohách budú priložené technologické schémy systémov.

Overiteľné indikátory tohto výsledku sú 3 nainštalované a funkčné domové čistiarene odpadových vôd. Účinok a vplyv týchto odpadových čistiární bude viditeľný už z krátkodobého hľadiska, avšak dlhodobý vplyv bude na zdravie detí v budúcnosti, pretože práve deti trávia veľkú časť svojho času v škôlke a v škole. Ďalším ukazovateľom bude minimálne 700 priamych príjemcov, detí. To sa dosiahne výberom vzdelávacích zariadení, ktoré budú mať celkom 700 detí.

Pokiaľ ide o metódy overovania, navrhované indikátory budú overované na základe fotodokumentácie reportov, faktúr, účtovných dokladov, preberacích protokolov a dokumentov spojených s prevedením správy nad zariadením čistiarene na miestnu samosprávu. Ďalším spôsobom overovania ukazovateľov budú zoznamy detí zo vzdelávacích zariadení. Všetky náklady na zachovanie systému do budúcnosti budú realizované na trovy miestnej samosprávy. Pred začatím prác je preto nevyhnutné podpísanie memoranda o porozumení s miestnou verejnou správou, ktorá sa zaviazá touto zodpovednosťou.

Výsledok 1.2.: Zrealizovaný program na zvyšovanie povedomia v oblasti sanitácie a hygieny v rámci troch vzdelávacích zariadení ako aj medzi ostatným obyvateľstvom.

Program na zvyšovanie povedomia o oblasti sanitácie a hygieny medzi populáciou a v troch vzdelávacích zariadeniach bude prebiehať na 3 úrovniach. V prvom rade bude vypracovaných a natočených 15 rozhlasových programov, ktoré budú pojednávať o témach sanitácie, hygieny ako aj životného prostredia. Týchto 15 programov sa bude vysielat približne v dvojtýždňových intervaloch. Rádiové vysielanie bude mať celoštátne pokrytie a tiež trvalé vysielanie cez internet. Táto aktivita prispeje všeobecne k podpore hygieny a zvýšenému povedomiu na tému sanitácie, či životného prostredia na národnej úrovni. Prispeje tiež k dobrej a permanentne viditeľnej vizibilite projektu. Indikátorom bude spomenutých 15 programov, ktoré budú súčasťou konečnej správy z projektu.

Druhou úrovňou budú vzdelávacie zariadenia, kde budú inštalované domové čistiarene odpadových vôd. V týchto 3 vzdelávacích inštitúciách bude prebiehať celý súbor činností, ktoré napomôžu k zvyšovaniu povedomia o našich otázkach a prispejú k celkovej udržateľnosti projektu vďaka aktívnej participácii celej komunity obce. Zapojení teda budú nie len žiaci vzdelávacích zariadení, ale aj ich rodičia a pedagógovia. Tretiu úroveň predstavujú pedagógovia/vychovávateľa zúčastňujúci sa vzdelávacích aktivít a tréningov. Troj úrovňové rozpätie tohto výsledku má za úlohu zabezpečiť dlhodobý vplyv projektu, aby sa i po jeho skončení naďalej ťažilo z realizácie projektu. To je dôvodom toho, prečo sme sa rozhodli aktivovať tento program na všetkých 3 vyššie uvedených úrovniach. Dôležitou súčasťou budú činnosti uskutočnené vo vzdelávacích zariadeniach (viac popísané v sekcii "aktivity").

Ako ukazovatele pre tento výsledok bude slúžiť:

- 15 odvysielaných rozhlasových relácií - na konci budú pripojené k správe projektu na CD
- 1 workshop pre deti v 3 vzdelávacích zariadeniach (3 vzdelávacie zariadenia x 3 skupiny detí v každej x 6 dňový workshop pre každú skupinu) - zúčastnených 180 detí. Ako spôsob overenia bude použitý zoznam detí, fotodokumentácia, atď.
- 1 modul besied s rodičmi (3 vzdelávacie zariadenia x 2 besedy s rodičmi v každom zariadení) 75 účastníkov. Ako spôsob overenia bude použitý zoznam detí, fotodokumentácia, prezenčné listiny zo školení, atď.
- 1 tréning pre pedagógov/vychovávateľov zo vzdelávacích zariadení – 25 účastníkov. Ako spôsob overenia bude použitý obrazový materiál, prezenčné listiny z tréningov, atď.

Témy, ktoré sa deti budú učiť v rámci projektových aktivít, budú tiež prezentované rodičom, pretože hygiena a zdravie detí závisí na ich rodičoch.

3.4 Aktivity projektu a vstupy

Výsledok 1.1.: Inštalácia 3 domových čistiarní odpadových vôd v 3 vzdelávacích zariadeniach.

Na dosiahnutie tohto výsledku urobíme nasledujúce kroky:

Aktivita 1.1.1. Podpísanie memoranda o vzájomnom porozumení s regionálnymi a miestnymi orgánmi.

Pred začiatkom aktivít projektu podpíšeme memorandum o vzájomnom porozumení s regionálnou radou Hincesti. V memorande o vzájomnom porozumení sa definuje zodpovednosť oboch strán. Tým sa zaistí lepšia realizácia projektu, čím sa prispeje i k udržateľnosti.

Aktivita 1.1.2. Výber troch zariadení v rámci Hincesti regiónu.

Vyberú sa 3 lokality z Hincesti regiónu, kde bude projekt realizovaný. Tieto lokality sú už vopred špecifikované a vybrané. V čase realizácie projektu len potvrdíme výber týchto lokalít, pokiaľ nenastane zmena niektorých dôležitých skutočností, ktoré by zmenili zmysel výberu týchto lokalít. Výber bol vykonaný spoločne s regionálnou radou. Výberové kritériá:

- Obec by mala mať predškolské/vzdelávacie zariadenie s nie menej ako 100 deťmi.
- V rámci vzdelávacieho zariadenia by mala byť zavedená voda.
- V najbližšej dobe sa neplánuje v obci zavádzať kanalizáciu.
- V rámci vzdelávacieho zariadenia vniká odpad a odpadová voda sa vypúšťa do žumpy.
- Iné.

Aktivita 1.1.3. Vypracovanie technického projektu – projektovej dokumentácie.

Rozpočtované prostriedky zahŕňajú výrobu technického projektu. Na tento účel bude kontrahovaná špecializovaná firma. Projekt sa sústreďí na všetky potrebné povolenia pred tým, ako sa začnú stavebné a montážne práce.

Aktivita 1.1.4. Inštalácia domových čistiarní odpadových vôd v 3 vzdelávacích zariadeniach.

Nainštalované budú 2 domové čistiarne odpadových vôd s kapacitou 4 m³ za deň, a v Bobeici, kde sa nachádza spojená škola so škôlkou a celkový počet detí je v súčasnosti 409, bude nainštalované zariadenie s kapacitou až 10m³. V rámci projektu boli vyberané vzdelávacie zariadenia s vnútornými toaletami, ktoré disponujú tradičnou kanalizáciou, čo znamená, že všetka odpadová voda ide sa vypúšťa do vonkajšej žumpy, odkiaľ je pravidelne vyťahovaná traktorom. Tento spôsob narábania s odpadom prináša škody na životnom prostredí i na zdraví detí, nehovoriac o prítomnosti nepríjemného zápachu. Namiesto vypúšťania odpadovej vody do žumpy, poputujú odpadové vody do inštalovanej čistiarne odpadu, ktorá ju vyčistí a bude ďalej možné ju drenážnym systémom vypúšťať voľne do pôdy podľa platných hygienických noriem. Zostatkový kal bude možné použiť ako hnojivo. Domová čistiareň nepotrebuje špeciálnu obsluhu, postačuje pripojenie na elektrinu.

Technický proces zahŕňa nasledovné zariadenia:

1. Studňa /šachta s mrežami.
2. Oddeľovač masťnôt. V prípade, ak je na kanalizáciu napojená jedáleň, v ktorej sa používa tuk, olej a pod. je potrebná inštalácia oddeľovača masťnôt, aby sa celý systém čistiarne odpadových vôd neopotreboval príliš rýchlo.
3. Zariadenie na biologické oštiepenie, úpravu odpadových vôd.

4. Elektrický kontrolný panel.
5. Šachta na účely testovania.

Taktiež budú potrebné i ďalšie zariadenia, materiály a služby ako:

6. Distribučné šachty
7. Odvodňovací (drenážny) systém
8. Prepájacie potrubia
9. Elektrotechnický materiál
10. Tvorba technického projektu
11. Stavebné a montážne práce
12. Finálne konfiguračné, nastavovacie práce

Aktivita 1.1.5 Prevedenie správy nad zariadením na čistenie odpadovej vody na miestnu samosprávu

Po dokončení inštalácie budú čistiarne odpadových vôd prevedené do starostlivosti miestnej samosprávy. Tým sa zabezpečí aj udržateľnosť projektu.

Výsledok 1.2.: Zrealizovaný program na zvyšovanie povedomia v oblasti sanitácie a hygieny v rámci troch vzdelávacích zariadení ako aj medzi ostatným obyvateľstvom.

Aktivita 1.2.1 Tvorba 15 rozhlasových programov, zameraných na tému sanitácie a hygieny.

Bude vypracovaných a natočených 15 rozhlasových programov, ktoré budú pojednávať o témach sanitácie, hygieny ako aj životného prostredia. Týchto 15 programov sa bude vysielat približne v dvojtýždňových intervaloch. Rádiové vysielanie bude mať celoštátne pokrytie a tiež trvalé vysielanie cez internet. Táto aktivita prispeje všeobecne k podpore hygieny a zvýšenému povedomiu na tému sanitácie, či životného prostredia na národnej úrovni. Prispeje tiež k dobrej a permanentne viditeľnej vizibilite projektu. Indikátorom bude spomenutých 15 programov, ktoré budú súčasťou konečnej správy z projektu. Účastníci tohto rozhlasového vysielania budú vyberaní na základe svojej kompetencie. Pred začiatkom vysielania bude spomenutá krátka informácia o projekte, sponzorovi a implementačných agentúrach.

Aktivita 1.2.2. Príprava a realizácia workshopov pre deti vo vzdelávacích zariadeniach.

V každom vzdelávacom zariadení budú realizované 3 moduly workshopov. Pôjde o všeobecné interaktívne stretnutia pre deti, informácie sa k nim dostanú v podobe hier, pesničiek, prieskumov, interaktívnych aktivít založených na princípe - "učenia hrou". Hovoreným slovom a praktickou demonštráciou pomocou vzdelávacích karikatúr, videami a audio materiálmi sa bude hovoriť o:

1. Hygiena (ľudské telo a zdravie, voda a výživa, osobná hygiena a jej propagácia) - 3 dni x 2 hodiny x 3 skupiny v každom zariadení
2. Bezpečné prostredie (túlavé psy na území vzdelávacích zariadení, odkrytý piesok, cencúle na odkvape strechy), 2 dni x 2 hodiny x 3 zariadenia x 3 skupiny
3. Zmena klímy a sanitácia (zmeny klímy, prírodné javy, miestne katastrofy). 2 dni x 2 hodiny x 3 zariadenia x 3 skupiny

Každý modul bude doplnený zábavnými a vzdelávacími aktivitami, ako je testovanie dažďovej vody, výroba cencúľa z destilovanej morskej vody. Aktivity "To, čo deti hovoria", rôzne hry, hádanky, zábavné fakty a predmety na diskusiu. K dispozícii budú tiež ďalšie materiály na študovanie a iné zdroje. Aktivít sa zúčastní 150-180 vo veku od 4 do 7 rokov. V rámci aktivít s deťmi budú zapojení i dobrovoľníci.

Aktivita 1.2.3. Besedy s rodičmi detí.

Rodičia budú informovaní o rovnakých 3 moduloch, ako ich deti, avšak viac teoretickým a vedeckým spôsobom. Vzdelávacie zariadenie im bude predstavené ako miesto, kde dochádza k zníženiu negatívneho vplyvu na životné prostredie tu a teraz; miesto, ktoré pripravuje mladých ľudí, aby boli hnacou silou pre udržateľnosť životného prostredia v budúcnosti; miesto s víziou, ako ľudia a príroda môžu žiť v harmónii, víziou na prosperujúcu, zelenú planétu. Toto stretnutie bude neformálne, ale zároveň dá rodičom dostatok informácií o témach sanitácie, hygieny i životného prostredia. V každom vzdelávacom zariadení budú dve besedy, celkovo 75 účastníkov.

Aktivita 1.2.4. Tréningy/školenia pre pedagógov/vychovávateľov vybraných vzdelávacích zariadení.

Prebehne jedno dvojdnové školenie pre pedagógov/vychovávateľov. Dozvedia sa na ňom, ako začleniť environmentálne vzdelávacie aktivity do súčasných i budúcich plánov vyučovacích hodín. Stretnú sa s viacerými miestnymi odborníkmi so záujmom o environmentálne vzdelávanie, alebo s takými, ktorí sa tejto téme venujú. Dozvedia sa, ako viesť workshopy s deťmi a ich rodičmi, ako ich vzdelávať v otázkach životného prostredia, získajú vodcovské schopnosti a získajú zručnosti v oblasti mobilizácie komunít, atď. Na školenie bude prizvaných 25 účastníkov.

Aktivita 1.2.5. Tréningy/školenia pre pedagógov/vychovávateľov vybraných vzdelávacích zariadení so slovenským expertom.

Školenie, ktoré bude zabezpečené slovenským expertom, bude zahŕňať 25 účastníkov, pôjde o 2-dňový tréning po 7 hodín denne. Tréning prebehne v meste Hincesti. Školeniu bude predchádzať návšteva partnerských inštitúcií zainteresovaných na problematike vody, sanitácie a hygieny v krajine. Navštívenými subjektmi budú.: Regionálny úrad (región Hincesti) životného prostredia, ako aj mimovládna environmentálna organizácia, a to za účelom zoznámenia sa s lokálnym kontextom a podmienkami v krajine s akcentom na región Hincesti. Účelom návštev bude získať čo najviac informácií o lokálnej situácii v oblasti vody, sanitácie a hygieny, aby tak školiť čo najlepšie prispôsobil curriculum školenia potrebám a povedomiu moldavských pedagógov.

Účelom tréningu bude pripraviť pedagógov a vychovávateľov na tvorbu vlastných edukačných programov, zameraných na sanitáciu a hygienu, prispôbených vekovej skupine detí a špecifikám súvisiacim s pohlavím dieťaťa. Tieto by tak mohli ďalej implementovať do svojich učebných plánov na svojich školách. Pedagógovia budú prevedení jednotlivými metodickými nástrojmi prípravy edukačného programu, ako aj rôznymi participatívnymi a interaktívnymi metódami vzdelávania detí v oblasti hygieny a sanitácie, prispôbenými jednotlivým vývojovým obdobiam dieťaťa a úrovni poznania.

Témy školenia:

Dizajn edukačného programu pre deti v oblasti vody, sanitácie a hygieny

- Analýza národného kontextu – situácia v oblasti vody, sanitácie a hygieny, relevantné inštitúcie, analýza stakeholderov, národná stratégia, dokumenty
- Identifikácia lokálnych pomerov sanitačných, hygienických pomerov a kvality a zdrojov pitnej vody, identifikácia najväčších rizík a najzávažnejších zdravotných problémov lokálnej komunity a študentov
- Návrh potrebných intervencií, výber vhodných učebných metód

Participatívne učebné metódy a didaktické nástroje prispôbené vývojovým potrebám dieťaťa

- „Child to Child“ metóda
- „CHAST“ metóda

ADRA Moldavsko má predchádzajúce skúsenosti s realizáciou takéhoto druhu projektov. Predošlé projekty neboli síce navlas rovnaké, ale isté komponenty z predošlých projektov sú v tomto projekte použité.

ADRA Moldavsko má predchádzajúce skúsenosti s realizáciou projektov v oblasti vody a hygieny/sanitácie. Tieto projekty boli realizované i za finančnej podpory SlovakAid. ADRA Moldavsko implementuje projekt

Deti v ohrození, detské centrum, kde deti ostávajú 24/7. ADRA Moldavsko má bohaté skúsenosti s usporadúvaním aktivít s deťmi. ADRA Moldavsko organizuje detské tábory už viac ako 10 rokov, vrátane detských táborov pre deti so špeciálnymi potrebami vo vzdelávaní. Poukazuje to na to, že ADRA Moldavsko dokáže použiť v navrhovanom projekte všetky potrebné a známe materiály a aktivity tak, aby sa dosiahli ciele projektu.

ADRA Moldavsko má dostatok zamestnancov a skúseností pre realizáciu tohto typu projektu. ADRA Moldavsko má tiež možnosti prilákať značné množstvo dobrovoľníkov, ktorí budú potrební na realizáciu projektu v niektorých jeho fázach.

3.5 . Predpoklady a Riziká a opatrenia na ich minimalizovanie

V rámci projektu je veľmi dôležité brať do úvahy možné riziká ako aj potrebné predpoklady na úspech projektu. V prípade tohto projektu sme identifikovali nasledujúce predpoklady:

- Ochota detí spolupracovať a participovať na aktivitách workshopu – viacero aktivít je zameraných práve na spoluprácu s deťmi. V prípade, že deti nebudú ochotné spolupracovať a podieľať sa na týchto aktivitách, môže to mať negatívny dopad na implementáciu projektu.
- Dostupnosť dodávateľov – v našom projekte potrebujeme špecializované technické zariadenia, ktoré musia byť zakúpené od dodávateľov. Preto jeden z ďalších predpokladov projektu je, že budú na trhu dostupní predajcovia, ktorí budú vedieť zabezpečiť a dodať potrebné množstvo zariadenia v čase implementácie projektu.
- Dostupnosť a disponibilnosť profesionálneho a odborného personálu. Každá aktivita predpokladá a potrebuje ľudí, ktorí budú implementovať jednotlivé aktivity na profesionálnej úrovni. Pre všetky tieto činnosti vie ADRA Moldavsko identifikovať, prípadne zabezpečiť potrebný odborný personál.
- Zapojenie lokálnych autorít – pre úspešnosť projektu je nevyhnutná podpora miestnej verejnej správy, vedenia vzdelávacích zariadení a iných dôležitých zainteresovaných strán. Toto zapojenie je obzvlášť dôležité pre udržateľnosť projektu.

V projekte sú aj určité riziká, ktoré môžu ovplyvniť implementáciu projektu a to nasledovné:

Popis rizika	Posúdenie		Plán na znižovanie rizika
	Pravdepodobnosť nízka/stredná/vysoká	Dopad [malý/stredný/závažný]	
Nevyspytateľné situácie – vyššia moc (vis major) ⁶	nízka	vysoký	
Zmena v legislatíve, ktorá by nedovolila mimovládny organizáciám vykonávať svoju činnosť v Moldavsku	nízka	vysoký	Všetky aktivity vykonávať legálne a v rámci legálneho právneho systému v Moldavsku, tým sa projekt vyhne možným problémom so štátnymi inštitúciami

3. 6. Prierezové témy

⁶ bežná klauzula v zmluve, ktorá oslobodzuje obidve strany zo zodpovednosti pri mimoriadnej udalosti alebo okolnosti mimo kontrolu strán

ADRA Moldavsko má dlhoročné a rozsiahle skúsenosti s implementáciou rôznych projektov. Počas implementácie týchto projektov si ADRA Moldavsko vybudovala organizačnú štruktúru, ktorá je vysoko prospešná pre implementáciu projektov založených na hodnotách a princípoch. ADRA Moldavsko pracuje v súlade s Kódexom správania sa občianskych združení, pracuje v úplnom súlade s národným právom a legislatívou, ktoré dôsledne dodržiava a pozná. ADRA Moldavsko pracuje a funguje na základe regulácií medzinárodnej siete ADRA a teda dbá dôraz na prierezové témy, ako sú napríklad:

Ochrana životného prostredia- Klimatické zmeny

Navrhovaný projekt má priame prepojenie na problémy spojené s ochranou životného prostredia. Pri implementácii projektu bude ADRA Moldavsko dôsledne dávať pozor na výber vhodných technológií, ktoré neničia životné prostredie. Počas tréningov a iných aktivít sa bude vždy brať ohľad na problematiku ochrany životného prostredia a klimatických zmien, takisto bude táto problematika súčasťou jednotlivých tréningov.

Rovnosť pohlaví

Projekt poskytuje rovnaké možnosti pre zástupcov ženského aj mužského pohlavia z hľadiska príjemcov projektu ako aj personálu potrebného pri implementácii projektu. ADRA Moldavsko dlhodobo pristupuje k otázkam rovnosti pohlavia s vážnosťou, dbá na to, aby bola rovnosť pohlaví zabezpečená v rámci vlastného personálu ako aj pri ľuďoch, ktorí sú účastníkmi projektu už od počiatočných štádií projektu až po jeho ukončenie.

Dobrá správa vecí verejných

Počas implementácie projektu, ADRA Moldavsko použije dostupné praktiky dobrej správy vecí verejných, aby zabezpečila čo najefektívnejšie a najúčinnnejšie využitie zdrojov. Budú sa používať všeobecne akceptované pravidlá a procedúry v tejto sfére. Všetky finančné regulácie a pravidlá donora sa budú takisto dôsledne dodržiavať.

Ľudské práva a ľudská dôstojnosť

Pri implementácii projektov ADRA Moldavsko dôsledne dodržiava a dáva pozor na to, aby boli rešpektované a dodržiavané ľudské práva každého jednotlivca, ktorý je priamo alebo nepriamo ovplyvnený projektovými aktivitami. Príjemcom alebo účastníkom projektu sa môže stať každá osoba bez ohľadu na rasu, národnosť, náboženstvo, sexuálnu orientáciu, atď. Ku každému jednotlivcovi sa budeme chovať a jednať s ním dôstojne.

Slovenská agentúra pre medzinárodnú
rozvojovú spoluprácu,
Grösslingová 35, 811 09 Bratislava

4. PERSONÁLNE KAPACITY PRE REALIZÁCIU PROJEKTU - PERSONÁLNA MATICA

5. PLÁN REALIZÁCIE A MONITORINGU PROJEKTU

5.1 Časový harmonogram projektu

Legenda: žiadateľ partner

Predpokladaný kalendár mesiac/rok	2016												
Aktivity/ mesiace od začiatku trvania projektu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Priebežné správy	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Monitorovacie cesty						✓					✓		
Externá evaluácia												✓	
Špecifický cieľ 1 Zlepšiť podmienky sanitácie a hygieny v 3 vzdelávacích zariadeniach v regióne Hincesti													
Výsledok 1.1 Sú nainštalované 3 domové čistiarene odpadových vôd v 3 vzdelávacích zariadeniach													
Aktivita 1.1.1 Podpísanie memoranda o porozumení s regionálnymi a miestnymi autoritami.	✓	✓	✓										
Aktivita 1.1.2 Selekcia 3 vzdelávacích zariadení v regióne Hincesti.	✓	✓	✓										
Aktivita 1.1.3 Vypracovanie stavebného projektu - technickej špecifikácie	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓						
Aktivita 1.1.4 Inštalácia domových čistiarní odpadových vôd v 3 vzdelávacích zariadeniach			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Aktivita 1.1.5 Prevedenie správy nad zariadením – čistiarene odpadových vôd - na miestnu samosprávu								✓	✓	✓	✓	✓	
Výsledok 1.2. Je zrealizovaný program na zvyšovanie povedomia v oblasti sanitácie a hygieny vo vzdelávacích zariadeniach ako aj medzi ostatným obyvateľstvom													
Aktivita 1.2.1 Tvorba 15 rozhlasových programov, zameraných na tému sanitácie a hygieny	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Aktivita 1.2.2 Zrealizovanie workshopov pre deti vo vzdelávacích zariadeniach	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Aktivita 1.2.3 Zorganizovanie besied s rodičmi detí vybraných vzdelávacích zariadení				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Aktivita 1.2.4 Príprava a realizácia tréningu pre pedagógov/ vychovávateľov vzdelávacích zariadení								✓					
Aktivita 1.2.5 Príprava a realizácia tréningu pre pedagógov/ vychovávateľov so slovenským expertom									✓				

5.2 Monitorovací plán

Monitorovacia cesta č.	Pozícia osoby, ktorá monitorovacia cestu vykoná	Obdobie, v ktorom sa monitorovacia cesta má uskutočniť (predbežný plán)	Výsledky a ich indikátory, ktoré budú v rámci monitorovacej cesty hodnotené	Riziká, ktoré sa budú posudzovať	Zdroje overenia, dokumenty a zdroje, z ktorých budú čerpané informácie a údaje
1	Projektový manažér	Jún 2016	• vybrané vzdelávacie zariadenia (indikátor – výber na základe splnených kritérií výberu) • nadviazaná spolupráca s miestnymi samosprávami a regionálnou samosprávou, ako aj školami (indikátor – podpísané zmluvy o spolupráci) • obstaraný a vypracovaný stavebný projekt + výkaz – výmer (indikátor – dokumentácia s detailným popisom potrebných prác, materiálu, množstvo a cena) • správnosť a objektivita zrealizovaného obstarávania tovarov a služieb, výber dodávateľa na 3 zariadenia – čističky odpadových vôd (indikátor – zrealizovaný	• objektivita výberu • zainteresovanosť miestnej samosprávy • nedostatočná dokumentácia k výberovému procesu dodávateľa	• spracovaná metodika výberu zariadení – zdôvodnenie a kritéria výberu • zmluvy o spolupráci • stavebný projekt – dokumentácia • príslušná dokumentácia k výberovému procesu – zadávacie podmienky, žiadosti o cenovú ponuku, správa k evaluačnému procesu, dodávateľská zmluva • priebežné správy (týždenné/mesačné) • audiozáznamy z odvysielaných relácií, • fotodokumentácia, hodnotenie spokojnosti pedagógov a detí zahrnuté v monitorovacej správe

			objektívny výberový proces – porovnanie so zadávacími podmienkami, cena/kvalita) • monitoring priebehu osvetového a vzdelávacieho programu v rámci projektu (indikátor – počet a kvalita obsahu odvysielaných relácií, rozhovory s pedagógmi a deťmi daných školských zariadení – prieskum spokojnosti		
2	Projektový manažér	November 2016	• nainštalované 3 domové čističky odpadových vôd v 3 vzdelávacích zariadeniach (indikátor – funkčnosť, udržateľnosť) • dopad osvetových aktivít (indikátory – počet žiakov na školách, počet zrealizovaných podujatí, počet návštevníkov, lessons-learned)	• udržateľnosť, údržba • spolupráca ďalších aktérov pri realizácii osvetových aktivít	• kontrakt s dodávateľom • výpisky zo stavebného denníka • preberací protokol podpísaný zhotoviteľom aj objednávateľom • darovacia zmluva so vzdelávacími zariadeniami • prezenčné listiny • návštevnosť podujatí • počet vysielaní (linky na radi-nahrávky) • lessons-learned/správy zo školení • priebežné správy partnera • foto/videodokumentácia

6. VIZIBILITA A PR (MAX. ½ STRANY)

Styk s verejnosťou a PR bude zabezpečený na vysokej úrovni, a zároveň by mal pokryť čo najviac dimenzií, aby sa dostal do povedomia čo najviac ľuďom. V prvom rade bude styk s verejnosťou zabezpečený prostredníctvom rádia, prostredníctvom rozhlasového vysielania. Projekt plánuje vytvoriť 15 rozhlasových relácií vysielaných v rámci rádia s celoštátnym pokrytím, kde budú pravidelne poskytované novinky a aktualizácie o projekte, zároveň bude pripomínané, kto je donorm projektu. Cieľovou skupinou bude tým pádom celá populácia v krajine. Na každom mieste, kde sa bude vykonávať a implementovať projekt bude nainštalovaná informačná tabuľa, ktorá bude obsahovať informácie o projekte, donorovi a realizujúcej organizácii. Cieľovou skupinou v tomto prípade budú deti a rodičia vzdelávacích zariadení a pedagógovia. Po nainštalovaní domových čistiarní odpadových vôd bude na daných miestach informačný panel o donorovi a implementujúcej organizácii. Informácie o projekte budú zverejnené na internetovej stránke ADRA Moldavsko a takisto vo výročných správach a promočných brožúrach ADRY Moldavsko. ADRA Moldavsko každoročne prezentuje svoje projekty v národnom rádiu a týmto spôsobom predstaví aj tento projekt. Projekt a jeho progres bude zverejnený aj na webstránke www.civic.md, ktorá predstavuje informačnú platformu pre mimovládne organizácie a občiansku spoločnosť v Moldavsku. Všetky tieto aktivity zabezpečí projektový manažér a PR zamestnanec ADRY Moldavsko.

Vizibilita v krajine žiadateľa

Prezentácia výsledkov projektu, ako aj samotného donora projektu bude zabezpečená viacerými spôsobmi. Širokej verejnosti bude predstavený projekt prostredníctvom článkov v printových médiách, ako sú časopis „ADVENT“, či časopis „Za obzorom“, do ktorých žiadateľ prispieva pravidelne, projekt bude predstavený aj v časopise „Rozvojová spolupráca“. Ďalším spôsobom, ktorým budú predstavené dosiahnuté výsledky projektu, ako aj donor projektu širokej verejnosti, je verejná diskusia, ktorú žiadateľ zorganizuje – žiadateľ v roku 2013 začal využívať model pravidelných diskusií (1x mesačne) – kde sú pozvaní aj zástupcovia médií – hostia z posledných diskusií boli pozvaní do rozhlasových médií, ako aj rôznych zainteresovaných organizácií a inštitúcií. V priebehu projektu poskytne projektový manažér rozhovory do médií - Rádio Slovensko, Rádio Lumen, televízia Lux, s ktorými už v dnešnej dobe spolupracuje. Projekt a jeho donor bude predstavený aj prostredníctvom web stránky a Facebooku žiadateľa, ako aj prostredníctvom tlačových materiálov, distribuovaných na rôznych podujatiach tretieho sektora, ako aj vlastných osvetových kampaniach. PR aktivity žiadateľa bude realizovať projektový manažér v spolupráci s PR manažérom organizácie.

7. FINANČNÉ INFORMÁCIE (MAX. 1 STRANA)

7. 1. Rozpočet (komentár k rozpočtu)

Navrhovaný rozpočet je vypočítaný takým spôsobom, aby pokryl všetky náklady potrebné k dosiahnutiu výsledkov a cieľov projektu.

V Kapitole Zamestnanci (personál) bol napríklad zahrnutý projektový manažér, ktorý bude pracovať 100 osobodní na projekte. Projektový manažér bude zodpovedný za všetky aktivity projektu, koordinovať aktivity junior experta zodpovedného za program zvyšovania povedomia v oblasti sanitácie a hygieny, facilitáciu a vzdelávanie cieľových skupín projektu, bude i koordinovať programy vysielané v rádiu a niest za ne zodpovednosť.

Druhá obsadená pozícia, ktorá je potrebná pre implementáciu projektu je junior expert – na strane moldavského partnera, zodpovedný za program zvyšovania povedomia v oblasti sanitácie a hygieny, facilitácia a vzdelávanie cieľových skupín projektu v sektore sanitácia, hygiena a životné. Táto osoba bude priamo zodpovedať projektovému manažérovi a bude pracovať s deťmi, pedagógmi, ľuďmi v rozhlase a ostatnými partnermi, priamo zahrnutými do projektu. Pracovná náplň by mala zodpovedať 130 osobodňom.

Ďalší zamestnanec nevyhnutný pri implementácii projektu je finančný manažér, ktorý bude pracovať na polovičný úväzok a teda 60 osobodní.

Expertne bude na projekte participovať aj žiadateľ, čím prinesie do projektu slovenskú expertízu v problematike vody, sanitácie a hygieny. Jeho participácia prebehne vo forme tréningov pre pedagógov, jeho pracovná náplň bude zodpovedať 3 pracovným dňom.

Na strane žiadateľa bude zabezpečovať manažment projektu a jeho finančnú administráciu projektový tím žiadateľa. Jeho úlohou bude zabezpečiť plynulý priebeh projektu, ako aj splnenie všetkých očakávaných cieľov, výsledkov a indikátorov projektu. Pracovný úväzok projektového manažéra na projekte je 96 osobodní, pracovný úväzok finančného manažéra je 60 osobodní.

Kapitola 1, rozpočtová položka 1.1.1 zahŕňa technickú časť projektu, vykonávanú špeciálnym dodávateľom.

Podkapitola 1.2 rozpočtu zahŕňa tzv. soft aktivity, ako napríklad aktivity s deťmi, rodičmi, tréningy, rádiové programy a dobrovoľníkov.

Kapitola Cestovné náklady je vypočítaná tak, aby obsahovala všetky cestovné náklady pre projekt, ako napríklad aj aktivity pre monitorovanie, implementovanie a administratívu. Sú v tom zväčša zahrnuté náklady na verejnú dopravu a aj výpočty na cestu autom podľa odhadu odjazdených kilometrov.

Kapitola 5 rozpočtu obsahuje potrebné zariadenia a nástroje, a teda predstavuje infraštruktúrnú časť projektu.

Všetky výpočty v rozpočte boli kalkulované na základe skúseností a praxe v iných projektoch, pričom boli aktualizované a prispôsobené cenám potrebným pre tento projekt.

8. UDRŽATEĽNOSŤ (MAX. 3 STRANY)

8.1. Finančná, inštitucionálna a manažérska udržateľnosť:

Projekt je nastavený tak, aby po ukončení projektu boli jeho dosiahnuté výsledky zachované a udržateľné a slúžili komunite aj v budúcnosti. Hneď na začiatku realizácie projektu je plánované podpísanie memorandum o porozumení s regionálnymi a miestnymi úradmi a vzdelávacími inštitúciami, v ktorom bude vymedzené, že zabezpečia a pokryjú náklady na udržiavanie čistiarní odpadových vôd po skončení projektu.

8.2. Zapojenie cieľových skupín a konečných príjemcov:

Cieľová skupina nebola priamo zapojená do prípravy projektu. Na druhej strane bude účasť cieľovej skupiny a príjemcov projektu v rámci projektovej implementácie nastavená na maximum. Príjemcom projektu budú zabezpečené tréningy, ktoré ich naučia a posilnia, aby sa mohli práve oni stať v budúcnosti agentami zmien v miestach, kde žijú. Týmto spôsobom projekt zabezpečí, že sa nevytvorí závislosť na zahraničnej finančnej podpore. Sme pevne presvedčení, že výsledky projektu sa budú dať následne použiť na väčšej mierke, pretože ide o efektívny, pomerne cenovo prijateľný a spoľahlivý spôsob zavedenia sanitácie pre škôlky, školy a iné vzdelávacie zariadenia.

8.3 Primeraná technológia

Celé zariadenie potrebné v rámci projektu bude zakúpené lokálne v krajine u spoľahlivých dodávateľov v tejto sfére, týmto spôsobom bude zabezpečená aj garancia ich inštalácií, prípadne potrebných opráv. Konkrétne inštalčné zariadenia sú veľmi vhodné pre miestne podmienky a optimálne z hľadiska nákladov a benefitov. Podobné inštalované čistiarne odpadových vôd na iných školách v krajine preukázali, že sú veľmi efektívnym spôsobom riešenia problému.

9. INFORMÁCIE O ŽIADATEĽOVI A PARTNEROCH PROJEKTU (MAX. 5 STRÁN)

9. 1. Profil žiadateľa

9. 2. Kapacita žiadateľa manažovať a implementovať projekt

9. 3. Profil partnera v prijímajúcej krajine